

SLOVENSKE NOVINE.

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Konček.

Slovenske novine pridejo vsaki četrtek na svetlo: cena za četrtniško leta 1 gold; po pošti 1 gul. 10 kr. sz.
Za plačilo se tudi oznanila razglasijo.

Tečaj II.

V Cell 22. Svečana 1849.

List 8.

Volitev poslanca za Frankobrodski Nemški zbor v Konjiški volivni okolici.

Volitev poslanca za Frankobrodski Nemški zbor navkazana je bila v Konjiški volivni okolici na 10. tega meseca. Stirnajst kantonov je, ki imajo v Konjicah voliti. Ko je poprejšni poslanec, gospod Bourvier iz Sloveniga Gradaca iz Nemškega zboru prostovoljno odstopil, so se soproj iz vseh 14 kantonov volitelji vkup poklicali, da bi se pri ti volitvi obdeležali. — Poskava, Bistrica, Konjice, Zajca, Stattenberg, Studenice, Podčetertek, Kozja, Rogae, Sternole, Razbelovo, Legen, Slovensko - Gradec (Tara), Buchenstein — se ti kantoni imenujejo.

Zvolen je bil po 45 glasih gospod Pan, postmešter v Konjicah; ker se je pa ti gospod za to čast zahvalil, ter je rekel, da mu svojih obširnih opravkih ne permitijo v bogati temu častitemu poklicu, so zvolili gospoda od Formacher, postmeštra, iz Bistrice, kter je obljubil ti na se padeni volitvi doprinesiti.

Alj pri ti volitvi se je le 59 voliteljov obdeležavalo, kteri so bili iz sledečih kantonov: iz Poskave, Bistrice, Konjic, Zajca, Studenic Razbelovega ino Slovensko - Gradaca; pa še iz tih kantonov vsi volitelji niso volili, kar se že po številu vidi. Bil je pri volitvi neki star, moder mož iz Zajškega kantona, po imenu Skale, nekdanji vojsak z bromastim križam na persik. Ta mož je vmed volitelje stopil ino je z iskrenim besedami govoril, da mi, kakor pravi Avstriani ino Slovenci, nimamo na zvonjnih zborih nobenega opravka. Kmalo k njemu je pristopilo mnogo voliteljov enakih misli, ino tako se je zgodilo, da je le 59 voliteljov volilo. Približali so se tud volitelji nekiga kantonskega volivnega komisarja ino niso nič drugega rekli kakor: „Dajke Bogu, kar je božje, ino cesarju, kar je cesarjovega.“

Ker je naša dolžnost vse razodeti, kar kmetiči stan ino biogar naše dežele tiče, nam ne more nihče za zlo vzeti,

ako opomnimo, da se je bil pri ti volitvi pregrešek vzel, ki je po naši misli precej velik. To je bilo tako: Navkazana je bila volitev na 10. dan svečana; pa v grajsini Stattenberg se je bila se le na 20. dan napovedala; gospod kantonski komisar je bral v okrožnem oznanilu namest 10. dan svečana — 20 dan svečana; zato ko desetka v oznanilu ni bila dobro pisana. Ni bilo tedaj nobenega volitelja iz tega kantona pri volitvi. Prisel je bil v Stattenberg komisar iz kresije 16. dan svečana; volitelji so se vkup poklicali, pa kaj so storili? —

Terjali so da se v protokol zapiše, da hočejo za poslanca v Frankobrodu Njih Veličanstvo našega poprejšnjega Cesarja Ferdinanda, ino za namestnika Njih cesarsko Visokosti, nadvojvoda Joana. Gospod krožni komisar si je privadeval njim razložiti, da to ne gre, in da morajo nekoga drugega za poslanca zvoliti; — pa vse ni nič pomagalo.

Pregrešek je bil pri volitvi, to vsak spozna, zakaj v Konjicah se je 6 dni pred volilo, kakor v Stattenbergu. V postavi za volitve stoji, da morajo volitelji vseh kantonov, ktere ena volivna okolica obseže, vkup stopiti, da volitev naprej vzamejo. To se takej ni zgodilo. Nihče ni seer tega pregreška kriv, pa vendar ne more nihče reči, da je volitev v resu bila. Alj je pa ta volitev veljavna alj ne, to naj tiste razsodiijo, ki postavijo prav na tejku razsumijo. Nam se ne udi volitev veljavna, pa se znamo mošiti.

Ako nam nekdo očitati misli, da se mi v reči stikamo, ktere nas nič ne zadevajo, temu že poprej povemo, da nas ti prav v živo zadeva, ker vidimo kako slabo so Slovenci podučeni. Vidi se kako dobrega in hvaležnega serca so kmeti v Stattenberškemu kantonu; — svojga očeta Cesarja Ferdinanda ino milega nadvojvoda so zvolili iz hvaležnosti, za dobroto, ktere so kmetom podelenaj; pa vendar je ta volitev žalostna znamenja, da kmeti te reči sploh ne razsumijo. Kda jih je pa podučil? Ksi se hudo nad menoj zaderiti: „Zakaj jih duhovniki ne podučijo? ti so za to.“ Ja res je — inamo hvale

več znali, ko do zdaj v šest letih, in s tim bol, če bodo slovenske sestavke pisali in nje v nemško prestavljali. Naši otroci bodo po tim dobro slovenski in dobro nemški znali.

Z tega bi morali vsaki spoznati, kaj to pomeni, če pametni slovinci pravijo, da naše šole slovenske morajo biti. Ja slovenske morajo naše šole biti, če čemo hasen od njih meti. Vem, da mnogo kmetov nerazami, kako bi iz slovenskih šol spomenjena hasen izhajati mogla. Pa tudi tega nemorejo razumiti, ker se niso nigdar s šolskimi rečmi pečali. Toraj bi morali pametnim in domo-ljubnim slovincem verjeti, kateri so učeni in šole posle poznajo. Tim bi morali verjeti, če rečejo, da so za nas slovenske šole potrebne, in njim svobodno verjamejo, ker so prijatelji slovensine, prijatelji slovincov, prijatelji kmetov. K.

Zora dalmatinska

izhaja v Zadru (Zara) vsaki teden tukrat na pol poli, ino velja v Zadru za celo leto 2 fr. srebra, po pošti za pol leta 1 fr. 30 kr., za celo leto 3 fr. srebra. Zalajsi (šesti) tečaj ima naš občinski pravopis. Kdo pa bi se svoje jednotrahe terase držal, kadar potreba časa k slogi sili! — O novemu letu je „Zara“ samo 60 naročnikov imela, ino xigela bi bila pa v temno noč, da jo niso na pomoč priskočili gospodje častniki domorodnega Leopoldovega polka ino še neki drugi Slavini.

Vlastenci! se zapustite Dalmatincov, kateri svoje roke k nam molijo, da je rešimo iz nesramnega brezidna narodne zamarnosti. Gerdi protivniki Slavencstva so tam ravno naj prisoznejši ljudje, kateri inajo vire naše prihodne sreče v svojih krepeljih — uradniki višji ino nižji so skoro sami ptelji ali odpadniki — ravno kakor pri nas. V Dalmaciji se italiansčina šopiri, ravno kot pri nas nemšina, ino sramoti vse, kar z njo v cu rog, t. j. proti Slavencstvu, se trobi.

Pomagajmo tedaj našim dalmatinskim bratom na noge po vsaj moči, da se okrepijo ino se čvrsto ptujčini v hran postavijo. Njii sicer dvemiti, da bode tudi dalmatinska vejica slavenske lipe lepo ozelenila ino veselo kllia v disčecem cvetju, ali vendar hi nezrečena zmota ino nesramna lenost bila, ako hi nekda sloveči Dalmatinci roke križoma devali ino brez vlastnega prizadetja kolo časa se verteti pustili, da je alj k osiki ino narodni sreči pripelje, alj pa v zamarnosti ino nesramnoj nevolji ječati pusti. Posebna sreča jim se zdaj obeta, ko so slavnega Jelčića bana za doželnega poglavara dobili, moža, kateri se kot juterna danica na obnebu Slavencstva blišči ino, naša sladka naša, sredotočje Jugoslavnov, on, orodje v rokah Božjih, da se toliko zgneteni, osramoteni Slavini na stopnje vzhignejo, katera jim po prirodni gre. — Srečna dežela, katera ina Jelčića bana za poglavara! —

Predragi Slovinci! tudi v Dalmaciji so protivniki Slavencov, tudi tam so ljudje, ka-

teri liepenjo še na dalje Slavenc ko naše rabiti, kateri se vsemu protivijo, kar je le nekoliko slavensko; ravno tak, kakor pri nas Nemci ino nemškotari, katerim je vraga Slovincov tera v peti. — Dalmatini so več stotih let Benetčanom bili podložni, za nje so se bojevali, za nje so delali na solasu ino na morju — ptujcov pa je bila koča, ptujcov je bila slava velikih činov, vlogim Slavencom po so ostale boleče rane, kervavi žali, smertni znoj (Schweiss) ino — zaničovanje od onih, katerim so koristili. — To so nastopki ptuje-ga gospodarenja, ino ker nam to slavenska zgodovina od vsih strani priča, nax učii, da niga za nas Slavenc ino sreče, kakor pri Slavinih, to je, ako se vsi sjedinimo, da bomo močni stopili v vrsto drugih narodov ino jim zagronimo večno rusnico: tudi mi smo vam jeduaki. Slovenski domorodci! Slavencstvo nas k vzajemnosti vabi. —

Vlastimil.

Jezikoslavna šola.

Slovinci pripovedujejo, da so negda Švabi, kadar so v slavensko pokrajino vderli, tam vse, kar so le najšli, odjinali, ino tak eden drugemu priživali: neme, neme, nar neme (le vzemite). Slovinci so slišavši drugih besedi so mislili, da se vsaki taj dober gost „neme“ zove, in potem takim so Švabe imenovali „Nemce.“

(Danica školska.)

Dunaj.

Denarodclavci brez nehanja denarja kovajo, ino vunder se malo srebra vidi. Kam nek pride? Vsak svoje banknote naprej žida, ino potem se le po dvajsetham prime, kadar že banknotov več nima. To je pač zlotina, vsak naj saj male plačije v srebru plača in dovolj bodeimo imeli naliga denara v srebru. 600,000 forinov srebra je bilo v novokovanih šestihah izdano, ino vunder se malo kdaj šestica v roke dobi, kakor de hi v stopihle bile pometane. Lakomnost nevsmitenih karantavcov z srebrom je vzrok pozankanja srebra. Se hi ne dalo takim sovražnim ljudem na rep stopiti?

Angleška vlada može pustiti drugiga cesarja na nemški voliti, kakor Avstrijskiga po starih pravilah. —

Gersko.

Pest 9. svečana. Žve se po pišnih iz Debrecina, da je Košut se tamkaj, da je pa odstavljen alj pa sam odstojin. Gotovo je, da bolan leži, alj de se bolnuga čula, kar rad stori v razsodljivim časa, ino vsa moč je zdaj v rokah Madarane, katerim je Palfi Albert ministerstvo sestavil. Drugi opt pravijo, da je le Košut hotel svojo kraljestvo (1) obhudit, pa mu ni bilo prepušeno od doželnega zborni, ino na to se sklenili, na njega dobro paziti. Gospod general Göttinger je postanske armado namkraj Tise nek peceej azbil, ino zdaj na ravno proti Debrecina gre. —

Na Serbskima je Stratoničević nekoj

zmešnav naredil, kateri so pa že od slavniga Rajaviča poravnane.

(Sicik bodo naši v kratkim z topovam si podvergli. J.

Bober svet: *)

Spisal. Patric Zagorski.

Kateriga sim jaz — že bolj natenkama, kakor je tukaj, — je v sredi leta 1847 visokim cesarskim kraljivim Stajerskim deželiskim poglavarstvu (gubernaju) dal.

Pa to se ve, de sim prazno slamo delal: ker je pa starisa kopitu, — žalostniga spomina! — le samo tako svetvanje kaj veljalo, ki ga je kaki pooblasten, — veličastnih imenov poln gospod (Tit Herr) svetvanec pri zeleni mizi skoval ino predložil. Alj po deželi ino v življenju ljstva je vse drugači, kakor si gospodje pri zeleni mizi, ki niso nikoli vmed ino z ljstvan živeli, mislijo. — Ko bi se bilo visoko poglavarstvo mojga svetvanja poprijelo ino tisto Njih Veličastva — cesarja z dobrim priporočujam — h potrdjenju ino h izpeljvanju predpotožilo, bi morabit ne bilo tako silno vžranje vstalo; kakoriso je iz vtemeljenja — bi rajši rekel: „nerodne — ali narodne“ — kakor — narodna straža — v tolko krajih — postalo. Il čemu je narodna straža po mestah ino v ljstva polnih krajih ?? — Odgovor na to vprašanje stoji v zgodovini sedajniga časa — z kervavic čerkami — zapisan! — Po mojga svetvanja bi bilo vse drugači; — ker bi bilo naravno.

Moje svetvanje je blizo takole bilo.

Vsakter nekoliko izobražen ino pošten človek, ki je vsed gorjancami le nekaj časa živel, more spoznati ino vestno pričati: „de so gorjanci — skoz ino skoz postenejši, kakor v mestah, terga ino vaseh po ravnini — živeti ljudje.“ Le samo dve poglavitne — pa bi rekel, skuz okolstva pri — ali vsilene napake imajo — posebno slovenski gorjanci. Prva je: „de nočejo svojih hribov zapustiti ino v dolne kraje v vojsko iti: ino druga je, de begune ino vhajače v službo jemljejo ino prikivajo.“ Alj h tej — na vidici — veliki nepostenosti so gorjanski kmetje prisiljeni; zakaj gorjanci imajo velike ino silno težavne zemljiša, kjer je veliko sdravila ino krepkih delavcov potreba. — Če gorjanski kmet nim zadosti ino močnih delavcov, bo kmalo na loben prišel. Od tega sim se jaz že večkrat prepričal.

Tej veliki napaki okom priti, sim jaz prav natenjkama vis. ces. kralj. Stajer. deželiskim poglavarstvu v sredi leta 1847 svetoval: „de nej bi vsi sinovi gorjanskih kmetov — po kaki posebni postavi — od soldašine izjeti bili; (!) ker tako več del vidojo ino se kot beguni ali v hajaci, — če ne v suvo, pa v druge gore podajo.“ — Zato vedno — po velikih ino dalaik gorah vse — od begunov ino vhajačov murgali; ker jih tudi iz ravnin veliko težkaj permaha, ki tam za malo plačilo sležijo: — „de bi le prikriti bili.“

— Temu bi se bilo po svojih mislih takole okom priti, ino to doseči zamogo; de bi ne bilo toljkaj begunov ino vhajačov: ino de bi bilo — brez gorjanskih kmečkih sinov — zadosti, ja več (kakor po splošni postavi) soldatov. Nej bi se potem z tolik od soldašine izjetih — kmečkih sinov ino kmetov — po gorah deželiska straža narodila; kateri bi se nej — eno prav po domače narejeno pravilo (Reglement) ino v vsaktero gorjansko farno vodstvo — v eni poštini — skušani osebni od vojašine ali pa od konfinarjev (Vinnawache) od strani viksi cesarske gosposke dalo. Toti od viksi gosposke postavljen vodja bi nej v nedelah ino praxnikih — po dokončani službi božji — tote naravine korenjake v rablenju orožja i t. d. podučival.

De bi pa toti krepki deželiski strážniki se natenkama po ročnim pravilo ravnali, bi nej — v cerkvi v pričo svojga fajmoštra ino enga od viksi gosposke h tej svečanosti — poslaniga uradnika — svečno persegli:

1) de bojo vsakteriga beguna ali vhajača prijeli ino vto postavljeni gosposki čezdali;

2) de bojo se vedno lepo zadržali, ino red, ne samo v svojih gorah, ampak tudi v bližnih vaseh po ravnino (kamur se na povetlje svojga vodja, ali nako, nej si bo po dnevi ali ponoči, — po potrebi tudi podati morajo) vedno zadržali; ino

3) de bojo zasrej v svojih gorah — pridni delavci pri kmetih ostali.

Ko bi se to vpejalo, tako bi cesar ino kmetje zadosti ljudi imeli; zakaj se po gorah bi se veliko več ljudi za soldašino nabralo, kakor se jih sedaj nabere; od tistih se nočem tukaj nič reči, ki so iz ravnin v gore pred soldašino zbežali, ino se tam cel čas svojga življenja potikaje — nesrečno živijo; zakaj vedno jih vest peče, — — ker v svoje kraje iti ne smejo. — Šaj je po gorah tudi veliko osebenskih ino nezakonskih sinov, kateri jo sedaj več del potegujejo, ker jim ne more nič vzeto biti, ker nič nimajo. — Take, kakor tudi tiste, ki iz ravnin pridejo, bojo krepki — od soldašine izjeti — gorjanski kmečki sinovi ino kmetje kmalo polovili ino v soldašino peljali. To bi bilo za gorjanske kmete, kakor tudi za take nesrečne begune prav za prav — hasno. — Potem bi se le prava postenost vmed gorjancami kraljevala; ko bi se takih derhal zuehili: po splošni postavi se pa tolik derhal nikakor zuehiti ne morejo; — — ker jih potrebujejo, ko so njih sinovi ali pri soldatih ali pa (kar je več del) — v dragih gorah kot beguni ino vhajači. —

Pa bi kdo rekel: „Bojo pa tihotapeci (kontrabantari) — ti „samopasni fantini.“ Temu se nej pa to vprašanja položiti: „Kam pa grejo tihotapeci? — Alj ne grejo zapet v gore; — alj ne bojo gorjanski korenjaku v post prišli; ker so persegli, de bojo vsakteriga beguna ali potepuha prijeli ino težkaj peljali, kamur sliši.“ — Potem takim bi tudi tihotapecam kmalo zadna ura odbila. — Nekateri beguni, ko bi nikjer prikriti biti nemoogli, bi se prostovoljno v soldašino podali

*) *Bober svet, kamur dopade, nam pa clo nič ne dopade.* Fred.

ino pravi ljudje postali; kar se nako nikdar ne zgodi. — Po gorah je potrebna dozeljski straža; ino bi gotovo veči varnost ino prid deržavi prinesla, kakor narodna straža — po mestah. — Ne bi se vtkala v politiške reči, kakor je narodna straža, žali Bog! v pretečenim letu — na več krajeh delala. — (Dalje sledi.)

Lasko.

Naša armada na Laškim je čisto pripravljena, sovražnika dobro sprejeti, ko bi hotel meje prestopiti. Potni listi (posi) se nobenimu ne zmejo več dati, kteri bi hotel v Rimsko Toskansko ali Piemontesko deržavo i t. d.

6. Svečana je več avstrijskih oficerov 13. graničarskiga regimenta, kteri jo ravno v terdjava Ferrarsko dojdil, v mesto Ferraro se podalo, ino derhal Lahov je začela jim se posmehovati, žvižgati ino tudi jih s kamnami ometovati. Ko so pa drugi dan ofirci v mesto peršili, moreliiti čez nosramno zaderžanje hudobnih lodi poprejšnja dneva se pritožiti, so jih poprijeli; eniga ofircia umorili, eniga pa precej ranili. Mislimo, de jih bodo naši in terdjava spokorili.

Pismo iz Napolitani L. svečana naxnanje da, de so diplomatske zveze med Napolitansko ino Zardinsko vlado pretečeni teden nehale.

V Graških novicah [Grats. Zeit.] je graško draštvo „Slovenija“, protestiralo zoper politiški namet graških novin, kategoriga se xvesto deržijo, namreč celo Avstrio z Nemštvan xvezati, ino tako Slovanam življenje zatreti. Slovani bi imeli samo kakor mort in kamni se rabiti pustiti za postavljenje velkiga in mogočniga xidovja Nemštva. Slovani nimajo per novim vstavlanju Avstrie nič govorniti, kir njih spiske graške novine nočejo v se vzeti, ampak le take, kteri potrebnost narblžnejše xaveze Avstrie s drugim Nemštvan kažejo. Mi hočemo, pravi Slovenija, svobodos in močso Avstrio, zatorej samostalno, brez de bi drugim deržavam bila perkerpana, kjer brez samostalnosti tudi svobode ni.

Kar je slavno graško draštvo „Slovenija“ takaj v kratkim očitalo, mi Slovenci vsi poterdimo, ino hočemo, de naj bi tudi nas pri vstavlanju naše drage domovine „slavne Avstrie“ poslušali! Ko bi Slavani ne bili Avstrij xvesti, bi jo že bili Nemci s Lahan in Madjarom združeni davnoj raskršili. Ni bil Jelanič z svojim Horvatom prvi na Dunaju puntarske Nemce spokoriti, ni bil Jelanič z svojim Slovanom prvi zoper puntarske Madjare se povzdignil, ino jih z mogočno roko krotil? Ino plačilo Slovanom, mislijo Nemci je: velka čast, de smejo se Nemcam ponižno perhligati; ino v njih xavezni živeti, kakor polbecni pišeti pod svojo materjo kukloj Kolka arčca ino slava nam Slovanom! Jeklen.

Bere se v pravemu Slovence „Pametin (?) napad.“

Ni dolgo, kar je neki gospod pri kmetiški gostiji prav gorečo od velike „Slavanske sloge“, — ad vsiončeli itd. — tako dolgo pripovedoval, de bi bili skorej vai — dolgija časa — pospali. Bil je po tudi v arefo neki behten kmet (ki vas slovenske časopise bere) povabljen. Ta prijazno gospoda napade rekoč: „Vlani je J. B. — na „moji mizi velike čerke „Slovenijo“ zagledal; berš „ne vsedo in je tiho bere. Pa meni se zdí, de „ničesar razumel ni. Demu pridil sosedom pripoveduje (od velkih čerk) in jih nagovori, de „se so na „Slovenijo“ v njegovim imenu naročili. „Pridno jim je je v začetku J. prebral, ali ker „ga nihče poslušati ni hotel, in ker se je že tudi „sam brati naveličal: „ker nič umel ni“, je „veliko Slovenijo“ več tednov na poti in sadaj „čisto v miru počivati postil.“

„Gospod! vategli bi nam in vsi bi z veliko radostjo poslušali, če bi nam prav po domače razložil, kaj de je, postavim konstitucija — kaj se na deržavnim zboru godi — kaj in kako bomo odškodovanje plačevali; — kaj de se „bo — povsed — v naših kancelijah — po slovensko pisati jelo itd. kakor nam Celjske novine, „Lublanske novice, in zosebno xdej Pravi Slovenec — pripovedujejo. Le tako reči sadaj kmetje „reči poslušajo; če se jim pa kaj tačiga, kar so „kdaj Oni pravili, bere ali pripoveduje, so eni „kamalo neveljivi, eni pa silno osumljeni postanejo. „Poslednji kamalo mislii začnejo (kot Madjarjo) „de razum Slovence ni človeka“, in se tudi po „tem — očahno obnašajo, kakor kakre reči zapadajo. Dragi gospod! tako pripovedovanje je „za sadajnja pripravista kmeta ni — Jan takih „reči svojim sosedom, pivcam itd., ki v mojo hišo pridejo, nikolj ne berem, ker jih še sama ne „razumem, in ker vidim, „de to ni v prid, ampak „je v veliko škodo — prestim kmetom, ker se jim „silno v glavi mešati začne.“ Kmet naj to dobro „razume, kar je dosaj: silnosa še le bo dalje „gledati zamogel.“

To mi je ta behten kmet sam pravil.

N. . . 30. Prosenca 1849.

Lipavcih.

Na ta „pametin napad“ je „Slovenija“ v 13. listu take odgovorilo: „Čast je od kterihsi ljudi in v kterihsi časopisih ne pohvalno biti. Zatorej je Slovenija zlo hvalečna gospodu magotizerja zimezan Lipavcih, da jo „v pravemu Slavencu ni pohvalil.“

Ker so v temu „pametin napad“ Celjske Novine zlo pohvalene, je vredništvo Celjskih Novin primorano očitno povedati, da protestira zoper vsako hvalo, pri kateri bi se zaničevali taki časopisi, kakor je Ljubljanska Slovenija.

„Pravem Slavencu“, moramo povedati, da se nam Slavjarskiga Slavencu nič kaj ni prižanj z „pametin napadom“, zlo mu je ravno dolgi roki privezal, v kterem od nobene sovražnosti ne govori.

Naj bi „Pravi Sloveni“ kralj-sotavok „Zaperstva slovenske narodne omiče“, ki stač v 7. listu „Praviga Slavencu.“ — „Ajdi bratjo v ime boga, samo naj je sloga“ sloga, sloga. Pred.